2. Obluda čeká, obluda má čas. Vlastní podobizna P. B.

Přemysl Arátor komentuje obraz ***Obluda čeká, obluda má čas. Vlastní podobizna P.B. 49***:

Byl to první obraz, který jeho tehdy třiadvacetiletý autor považoval za galerijní. Už v roce 1949 nevěřil v dohlednou změnu komunistické diktatury a uvolnění Československa ze sovětského systému. Nebyl si jistý, jestli se změny dožije. Také proto obraz nazval *Obluda čeká, obluda má čas.* Začal jej malovat nedlouho po vyhození z Akademie a dokončoval jej v době, kdy už byl úředně veden jako učeň na malířství pokojů. Představoval si tehdy, že snad jednou, pokud všechno nezničí válka, bude obraz vystaven v prvním poschodí Špálovy galerie, tehdy přitažlivější než dnes.

Odborníci na výtvarné umění obraz dlouho nevzali na vědomí. Ocenili jej především lidé z Revolver Revue i někteří mladí výtvarníci. Stal se jakýmsi erbovním obrazem a ikonou, ve které se soustředil dokonale nekompromisní odpor svobodného ducha proti 40 letům komunistické diktatury. To, čím tehdy Pavel Brázda a Věra Nováková začínali, nechtělo mít mnoho společného s okolními konvencemi, včetně těch surrealistických. Chtělo to být osobní výpovědí opravdovější, v podstatě prostou a věcnou. Autentickou. Hodnověrnou. Pravdivou. Na ničem jiném, kromě umění dobře to namalovat, už vlastně nezáleželo.

Je to v podstatě realistické zobrazení zažité skutečnosti, zahuštěné do jednoznačných symbolů. Nejen, že dvojice v hnízdě s nasazenými holubičími hlavami jsou skutečně Pavel Brázda a Věra Nováková, ale i dobrotivé slunce nad nimi je docela určitá paní hospodská z malinké hospůdky *Peklo* u Karlova mostu, která je ponechala ve vedlejší místnosti se zhasnutým světlem. A když odcházeli, podotkla přejícně: „*To jste se poměli.*“ Vytržený zub na krku ženského těla je zub moudrosti Pavla Brázdy, který Věře Novákové daroval.